1940 ий
9
АПРЕЛЬ
№ 33 (646)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллласе пролетарий-шамыч, ушныза!

РВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

Первый Созыв СССР Верховный Советын Кудымшо Сессийже

СССР Верховный Советын приниматлыме Закон-шамыч

КАРЕЛЬСКИЙ АВТОНОМНЫЙ СОВЕТСКИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ РЕСПУБЛИКЫМ СОЮЗНЫЙ КАРЕЛО-ФИНСКИЙ СОВЕТСКИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ РЕСПУБЛИКЫШ ПРЕОБРАЗОВАТЛЫМЕ НЕРГЕН ЗАКОН

Карельский Автономный Советский Социалистический Республикысе шемер-шамычын желанийыштлан вашеш каен да национальность-шамычын эрыкыште развиватлалмышт принцип дене руководствоватлалтын, Советский Социалистический Республика - шамыч Союзын Верховный Советше пунчалеш:

1. СССР ден Финляндия коклаште 1940 ий 12 мартыште ыштыме Мирный Договор почеш, Финляндия деч СССР-лан куснышо территорийым, непосредственно Ленинград дек примыкатлыше кугу огыл полоса деч посна, Карельский Автономный Советский Социалистический Республика составыш пуаш, тиде шотышто Выборг, Антреа, Кексгольм, Сортавала, Суоярви, Куолаярви ола-шамычым пуаш.

2. Карельский Автономный Советский Социалистический Республикым Союзный Карело-Финский Советский Социалистический Республикыш преобразоватлаш.

3. Тиде Законын Первый пунктшылан келшышын, Карелия составыш пуртымо территорийыште улшо промышленный предприятийшамычым, общесоюзный значенийым иметлыше икмыняр предприятий-шамыч деч посна, Карело-Финский Советский Социалистический Республикын распоряженийышкыже пуаш.

4. Российский Советский Федеративный Социалистический Республикын Верховный Советше деч да Карело-Финский Советский Социалистический Республикын Верховный Советше деч РСФСР ден Карело-Финский ССР коклаште точный границым установитлыме проектым СССР Верховный Советлан ончашыже пуаш йодаш.

5. СССР Конституцийын (Основной Законын) 34 ден 35-ше статьяжешамыч дене келшышын, СССР Верховный Советыш Карело-Финский Советский Социалистический Республика деч депутат-шамычым сайлымашым эртараш.

6. СССР Верховный Советын Президиумжылан сайлымаш кечым назначитлаш поручитлаш.

7. Тиде Закон дене келшышын СССР Конституцийын (Основной Законын) 13-шо статьяшкыже дополненийым пурташ, тудым тыге изложитлаш:

„13 статья. Советский Социалистический Республика-шамыч Союз тӧр праван Советский Социалистический Республика-шамычын добровольно ушнымашышт основеш образоватлыме союзный государство улеш". Тушко ушненыт:

Российский Советский Федеративный Социалистический Республика,

Украинский Советский Социалистический Республика,

Белорусский Советский Социалистический Республика,

Азербайджанский Советский Социалистический Республика,

Грузинский Советский Социалистический Республика,

Армянский Советский Социалистический Республика,

Туркменский Советский Социалистический Республика,

Узбекский Советский Социалистический Республика,

Таджикский Советский Социалистический Республика,

Казахский Советский Социалистический Республика,

Киргизский Советский Социалистический Республика,

Карело-Финский Советский Социалистический Республика".

СССР Верховный Совет Президиум Председатель
М. КАЛИНИН.

СССР Верховный Совет Президиум Секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль. 31 март 1940 ий.

1940 ИЙЛАН СОВЕТСКИЙ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИЙ РЕСПУБЛИКА-ШАМЫЧ СОЮЗЫН ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТШЕ НЕРГЕН ЗАКОН

Советский Социалистический Республика-шамыч Союзын Верховный Советше пунчалеш:

1. СССР Калык Комиссар-шамыч Советын представитлыме 1940 ийлан СССР-ын государственный бюджетшым Союз Совет ден Национальность-шамыч Советын Бюджетный Комиссийыштын докладышт почеш приниматлыме ваштaлтыш-шамыч дене, а именно: чылаже доход шотышто — 183.954.633 тӱжем тенгем да чылаже расход шотышто—179.913.376 тӱжем тенгем, союзный бюджетын 1941 ий 1 январьлан СССР Госбанкын счетлаштыже 1.475.000 тӱжем тенге сумма кодмыжо дене да тидын деч посна, доходын расходым эртыше 2.566.257 тӱжем тенге суммаже дене утвердитлаш.

2. Тиде Законын 1-ше статьяже дене келшышын союзный бюджетын доходшо ден расходшо-шамычым доход - шамыч шотышто 141.094.905 тӱжем тенге сумма дене да расход - шамыч шотышто 137.053.648 тӱжем тенге сумма дене да 1941 ий 1 январьлан СССР Госбанкын счетлаштыже 1.475.000 тӱжем тенге сумма кодмыжо дене да тиддеч посна, доходын расходым эртыше 2.566.257 тӱжем тенге суммаже дене утвердитлаш.

3. 1940 ийлан союзный республика - шамычын государственный бюджетыштым тынар сумма дене утвердитлаш:

	Доход шотышто (тӱжем тенге дене)	Расход шотышто (тӱжем тенге дене)
Российский Советский Федеративный Социалистический Республика	25.244.171	25.244.171
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	15 019.725	6.463.988
Местный бюджет-шамыч	10.224.466	18.780.183
Украинский Советский Социалистический Республика	8.096 411	8.096.411
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	5.382 427	2 259 018
Местный бюджет-шамыч	2.713.984	5.837.393
Белорусский Советский Социалистический Республика	2.144.597	2.144.597
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	1.673.177	716 789
Местный бюджет-шамыч	471.420	1.427.808
Азербайджанский Советский Социалистический Республика	1.040.721	1.040.721
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	837.596	391.110
Местный бюджет-шамыч	203.125	649.611
Грузинский Советский Социалистический Республика	1.227.451	1.227.451
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	983 707	494.502
Местный бюджет-шамыч	243.744	732.949
Армянский Советский Социалистический Республика	469.664	469.664
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	401.976	212.509
Местный бюджет-шамыч	67.688	257.155
Туркменский Советский Социалистический Республика	526.552	526.552
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	459.704	238.327
Местный бюджет-шамыч	66.848	288.225
Узбекский Советский Социалистический Республика	1.486.969	1.486.969
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	1.210.812	558.907
Местный бюджет-шамыч	276.157	928.062
Таджикский Советский Социалистический Республика	527.105	527.105
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	470.613	230.354
Местный бюджет-шамыч	56.492	296.751
Казахский Советский Социалистический Республика	1.660.650	1.660.650
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	1.436 660	628.831
Местный бюджет-шамыч	223.990	1.031.819
Киргизский Советский Социалистический Республика	435.437	435.437
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет	389.929	173.852
Местный бюджет-шамыч	45.508	261.585
Чылаже Союзный Республика-шамычын государственный бюджетышт почеш	42.859.728	42.859.728
Нинын кокла гыч: республиканский бюджет-шамыч	28.266.326	12.368.187
Местный бюджет-шамыч	14.593.402	30.491.541

4. Республиканский бюджетла гыч АССР ден местный Совет-шамычын бюджетлашкышт тыгай сумма дене отчислений-шамычым утвердитлаш: (тӱжем тенге дене)

Российский Советский Федеративный Социалистический Республика 8.555.737

Украинский Советский Социалистический Республика 3.123.409

Белорусский Советский Социалистический Республика 956.388

Азербайджанский Советский Социалистический Республика 446.486

(Мучашыже 2-шо стр.)

XIX областной партийный конференцийын решенийыштым обсуждатлышт

Тиде кечылаште Кужэнгер районысо центрысе комсомольский активын погынымашыже лийын.

XIX областной партийный конференций нерген докладым конференцийын делегатше, ВКП(б) райком секретарь Васильев йолташ ыштен.

Доклад деч вара кумда прений тӱҥалын. Пренийыште выступатлыше-шамыч ВЛКСМ райкомын ситыдымын паша ыштымыжым чот критиковатлышт да шошо ага кампаний жапыште чыла вийым мобилизоватлаш кӱлмӧ нерген ойлышт. Адак тений райцентрыш комсомольский садым ышташ келшышт.

Прений деч вара погынымаш решенийым приниматлен.

Мих. Логинов.

Сессий материалым изучатлат

Шернур район, Коклала неполный средний школышто тунемшешамыч СССР Верховный Совет Кудымшо Сессийын материалжым кугу куанымаш дене изучатлат.

Ученик-шамыч тӱҥкан погынен Советский правительствын внешний политикыже нерген В. М. Молотов йолташын да Карельский АССР-ым Союзный Карело-Финский Советский Социалистический Республикыш преобразоватлыме нерген А. А. Жданов йолташын докладшым лудыт.

И. С. Росляков.

65

1940 ИЙЛАН СОВЕТСКИЙ СОЦИАЛИСТИЧСКИЙ РЕСПУБЛИКА-ШАМЫЧ СОЮЗЫН ГОСУДАРСТВЕННЫЙ БЮДЖЕТШЕ НЕРГЕН ЗАКОН

(МУЧАШ)

Грузинский Советский Социалистический Республика	489.205
Армянский Советский Социалистический Республика	189.467
Туркменский Советский Социалистический Республика	221.377
Узбекский Советский Социалистический Республика	651.905
Таджикский Советский Социалистический Республика	240 259
Казахский Советский Социалистический Республика	807.829
Киргизский Советский Социалистический Республика	216.077
Чылаже:	15.898.139

5. СССР Калык Комиссар-шамыч Советлан СССР СНК-н резервный фондшо счетеш кўлеш средствым ойырен, Карело-Финский Советский Социалистический Республикын 1940 ийлан бюджетшым ешарен ончаш да утвердитлаш поручитлаш.

6. 1940 ийлан общесоюзный государственный налог ден доход-шамыч гыч республиканский ден местный бюджетлашке тынар отчисленийым установитлаш:

а) олалаште жилищный ден культурно-бытовой строительствын нуждаштлан погымаш гыч РСФСР-н, Украинский ССР-н, Белорусский ССР-н, Азербайджанский ССР-н, Грузинский ССР-н, Армянский ССР-н да Узбекский ССР-н бюджетлашкышт—50 процентым да Туркменский ССР-н, Таджикский ССР-н, Казахский ССР-н да Киргизский ССР-н бюджетлашкышт—100 процентым;

б) сельский местностьлаште жилищный ден культурно-бытовой строительствын нуждаштлан погымаш гыч чыла союзный республика-шамычын бюджетышкышт—100 процентым;

в) колхоз-шамыч деч налме поdoходный налоглан да колхозник ден единоличник-шамыч деч налме ял озанлык налоглан пурышо окса гыч РСФСР-ын, Украинский ССР-н, Белорусский ССР-н бюджетлашкышт 75 процентым да Азербайджанский ССР-н, Грузинский ССР-н, Армянский ССР-н, Туркменский ССР-н, Узбекский ССР-н, Таджикский ССР-н, Казахский ССР-н да Киргизский ССР-н бюджетлашкышт—100 процентым;

г) пашазе, служащий да моло оласе населений коклаште шарыме государственный заемлан пурышо сумма гыч—50 процентым союзный республика-шамычын бюджетышкышт, да тыжечак 25 процентым местный бюджетлашке колташлан; колхозник ден единоличник-шамыч коклаште шарыме заемлан пурышо сумма гыч—местный бюджетлашке колташлан 90 процентым союзный республика-шамычын бюджетлашкышт;

д) машинно-тракторный станций-шамычын доходышт гыч союзный республика-шамычын бюджетышкышт—50 процентым да тыжечак 30 процент марте местный бюджетлашке колташлан.

7. СССР Калык Комиссар-шамыч Советлан, СССР Верховный Советын утверждатлыме Союзный Республика-шамычлан оборот гыч налог деч отчислятлыме сумма-шамычлан келшышын, кажне Союзный Республикылан тиде налог деч отчислятлыме процентым установитлаш поручитлаш.

8. 1938 ийлан СССР-н государственный бюджетшым доход шотышто—127.480.890 тўжем тенге дене да расход шотышто—124.038.942 тўжем тенге дене да доходын расходым эртыше 3.441.948 тўжем тенге суммаже дене—шуктымо нерген отчетым утвердитлаш.

СССР Верховный Совет Президиум Председатель М. КАЛИНИН.
СССР Верховный Совет Президиум Секретарь А. ГОРКИН.
Москва, Кремль. 1940 ий 3 апрель.

Шошо агам кўчык жапыште эртарена

Пектубай (телефон дене). Колхозласе комсомольский организацийлаште XIX областной партийный конференцийын решенийже-шамычым обсуждатлашлан районный центр гыч 20 комсомолецым колтымо. Нуно кызыт 60 комсомольский организацийыште обсуждатленыт.

Колхозасе комсомолец-шамыч шошо ага кампанийым кўчык жапыште эртарашлан шке ўмбакышт обязательствым налыныт. Кызыт чыла колхозлаштат звено-шамычым организоватлыме. Звеньеводлан районышто 40 комсомолец пашам ышташ тўҥалеш.

„Чирки“ колхозысо комсомолец-шамыч погынымаш эртымек 5 кече жапыште шошо агалан тўрыс ямдылалт шуаш манын решенийым луктыныт ыле. Решенийым комсомолец-шамыч шуктышт.

Колхозласе комсомольский организаций-шамыч шошо агам правительствын установитлыме срокышто эртарышаш верч чот кучедалыт.

Загайнов.

Марторг контора пашаеҥ-шамыч коклаште Верховный Совет Кудымшо Сессийын материалжым изучатлымаш кумдан шарлен.

Снимкыште: Марторг конторын торговый отделысе пашаеҥже-шамыч А. А. Жданов йолташын докладшым лудмо годым.

Газетым комсомолка-агитатор М. А. Егорова (шола гыч икымше) лудеш.

Фото М. Чуршуковын.

Йошкар-Ола педучилище пелене литературный кружок член-шамыч мемнан эпохысо кугу советский поэт В. В. Маяковскийын илышыже да творчествыже нерген докладым колыштыт. Докладым II „Б“ классыште тунемше В. П. Бусыгин йолташ ышта.

Фото М. Чуршуковын.

1940 ИЙ 14 АПРЕЛЬЫШТЕ В. В. МАЯКОВСКИЙ КОЛЫМЫЛАН 10 ИИ ТЕМЕШ

ИЛЫШЫЖЕ ДЕН ТВОРЧЕСТВЫЖЫН ДАТЫШТ

1893 ий. 7 (19) июль. Владимир Маяковский Багдади селаште (тунамсе Кутаисский губерний) лесничий Владимир Константинович Маяковскийын ешешыже шочын.

1902 ий. Шыже. Маяковский гимназийыш тунемаш кошташ тўҥалын.

1905 ий. Закавказийыште революционный выступлений. Маяковский нелегальный литература дене знакомитлалтеш да демонстрацийлаште, школьный выступленийлаште участвоватла.

1906 ий: Ачаже колымеке, ешыже Москвашке илаш кая. Кутаисский гимназий гыч Маяковский московский гимназийын 4-ше классышкыже вончен.

1908 ий. Большевик-шамыч партийыш пурен да пекарь, ургызо да типографий пашазе-шамыч коклаште пропагандистлан ыштен. Кум гана арестоватлалтын. Бутырский тюрмаште 11 тылзе шинчен лектын. Маяковскийын ийготшо шудымылан кӧра судебный пашам пытареныт.

1910 ий февральын тўҥалтышыже. Маяковский тюрма гыч луктaлтын да полиций пеш чот эскераш тўҥалын.

1911 ий август. Маяковский живописный училищыш тунемаш налалтын.

1912 ий декабрь. Маяковскийын первый литературный выступленийже: Хлебников, Бурлюк да Крученых дене пырля „Пощечина по общественному вкусу“ лўман сборникым луктеш. Тышан шкенжын кок стихотворенийжым („Йўд“ ден „Эр“) печатла.

1914 ий. Империалистический война тўҥалын. „Война увертаралтын“ стихотворенийым воза.

Шыже. Маяковский Горький дене палыме лийын.

1915 ий 20 февраль. Маяковский, войнаште наживатлалтше буржуазий ваштареш возымо „Вам, которые в тылу“ стих-памфлетшым первый гана лудын.

Кеҥеж. Маяковский „Облако в штанах“ поэмыжым возен пытарен.

1916 ий. Империалистический война ваштареш направитлыме „Война и мир“ поэмым возен. Тиде поэмын кумышо ужашыже А. М. Горький редактироватлыме „Летопись“ журналеш печатлашлан наборыш пумо улмаш, но военный цензура запретитлен.

1917 ий ноябрь. Великий Октябрьский социалистический революцийым „Причиматлаш але принимaтлаш огыл? Мылам тыгай шонымаш ыш лий. Мыйын революцием. Смольныйыш тольым. Пашам ыштышым. Мо верештын, тудым ыштенам“. (Автобиографий).

1918 ий сентябрь. „Мистерия Буфф“ поэмым возен пытарен.

1918—1921 ийла. „Роста-ште“ агитационный плакат-шамычым да „Окон сатиры“ журналлан стих-шамычым возен. Революцийлан кугу йӧратымаш дене плакат-шамычым возен, нунылан стих дене надпись-шамычым ыштен.

„150000000“ поэмым возен.

1922 ий 6 март. В. И. Ленин, металист-шамычын Всероссийский с'ездын фракцийыштыже выступатлымыж годым, Маяковскийын „Прозаседавшиеся“ стихотворенийжым палемден.

1923 ий март. В. И. Ленинын черланымашыже. Маяковский „Мена ўшане!“ стихотворенийым возен.

1924 ий. „Владимир Ильич Ленин“ поэмым возен.

1927—1928 ийла. „Новый лев“ журналым редактироватла. Октябрьский революцийлан 10 ий темме кечылан „Хорошо!“ поэмым возен.

1928—1929 ийла. Заграницыш—Европа мучко (Франций, Германий) да Америкыш (США, Мексика) коштын.

Заграничный йолташ-шамычлан посвятитлен стих-шамычым возен.

1929 ий. Февраль-апрель. Коштшыжла Маяковский заграницеш шогалын. Заграницыш коштмекыже „Советский паспорт нерген стихым“ возен.

1930 ий январь. Пятилетка нерген поэмыш первый выступленийым „Уло йўкын“ возен.

25 март. Красный Пресньысе комсомолын Клубыштыжо, шкенжын литературный деятельностьшын 20 ийже теммылан посвятитлыме вечерыште выступатлен.

„Мый партий деч ом ойырло, партийный билетым ом нумалышт гынат, большевистский партийын чыла постановленийжым илышыш пурташ шкемым обязан улмылан шотлем...“

14 апрель. Маяковскийын колымашыже.

Успеваемость верч кучедалман

ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо деч вара жап ятыр эртыш. Туге гынат тиде исторический решенийым Йошкар-Ола вечерний средний школа пеленсе комсомольский организаций але мартеат шукташ пижын огыл. Комсомольский организацийын почетный задачыже—кӱкшӧ успеваемость верч кучедалаш. Тиде боевой задача верч комсомольский организаций начар кучедалеш.

3-шо чырыкыште 117 ученик гыч 47 ученикше начар отметкым иметла, нунын кокла гыч 14-ше комсомолец улыт.

Комсомолец-шамыч нимогай причина деч посна занятийыш огыт кошт, тыгак пытартыш жапыште 25 ученик школа гыч йӧршын каен.

Комсомолец-шамыч коклаште идейно-политический воспитаний пашам кӱлеш верыш шындыме огыл. „ВКП(б) историй краткий курсым" чылан огыт изучатле. 31 комсомолец гыч 4 комсомолец гына чыла главам изучатлен пытарен.

Ученик-шамыч коклаштат воспитательный паша начар шындалтын. Кажне классыш политинформаторым прикрепитлыме ыле. Но нуно политинформацийым постоянно да содержательно огыт эртаре.

Комсомольский комитетлан кызытак шке пашажым ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже основеш перестроитлыман да успеваемость верч чот кучедалман.

Н. В. Королев.

Испытанийлан ямдылалташ тӱҥалыныт

Морко район Яз‘ял неполный средний школышто тунемше-шамыч шошо выпускной ден переводный испытанийлан ямдылалташ тӱҥалыныт.

Чыла тунемше-шамыч у материалым тунемме дене пырля тошто материалым повторитлат.

Кудымшо классыште тунемше А. Григорьев классым похвальный грамота дене тунем пытарышаш верч тырша. Тудо географий дене чумыр материалым повторитлен пытарен.

В. Боярский.

Шиньша средний школысо ученический комитетын заседанийже. Шолаш гыч пурлашке: Никозим Игнатьев, Вася Михайлов, Коля Терентьев (комитет педседатель), Миша Ибрашкин, Зосим Афанасьев да Маргарита Тимофеева.

Фото М. Чуршуковын.

Учитель—общественник

Мустай неполный средний школын учительже (Шернур район) В. М. Мамаев йолташ учебно-воспитательный пашам сайын шында.

Колхозник-шамыч коклаштат массово-умылтарымаш пашам эреак ыштен шога. Колхозлаште партий ден правительствын пунчалыштым умылтара. Газетым лудеш, чӱчкыдын беседа-шамычым эртара.

СССР ден РСФСР Верховный Советыш сайлыме жапыште тудо шуко пашам ыштен.

Школышто учебно-воспитательный пашам сайын шындымыжлан СССР Верховный Совет Президиум Мамаев йолташым 1939 ийыште „Знак Почета" орден дене наградитлен.

А. Е. Чемеков.

КУЗЕ МЕ ВЛКСМ ЦК X ПЛЕНУМЫН РЕШЕНИЙЖЫМ ШУКТЕНА

ВЛКСМ ЦК X пленумын решенийже-шамыч школьный комсомольский организаций-шамычын пашаштыже руководящий документ улеш.

Тиде решенийым Йошкар-Оласе комсомольский организаций шамыч кугу куанымаш дене вашлийыч. ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо деч вара шуко школлаште паша ятырак саемын.

Теве, 4-ше № неполный средний школышто (секретарь Кутаров йолташ) ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо марте 4 комсомолец веле ыле, а кызыт тиде школышто V—VII классыште тунемше-шамыч коклаште 33 комсомолец уло. Тидын дене пырля успеваемостят саемын. II-шо чырык дене таҥастарымаште III-шо чырыкыште комсомолец-шамычын успеваемостьышт ятыр нӧлталалтын. Комсомолец-шамыч Галкин, Бахтин, молат эн сайын тунемыт.

Пионерский организацийыштат паша саемын. Старший вожатый Конева йолташ пашам сайын ышта. Пионерский сборышто успеваемость, дисциплина нерген вопрос обсуждатлалтеш. Родитель-шамыч коклаште умылтарымаш пашат кӱлеш семын шындалтын.

7 ше № средний школыштат (секретарь Орлов) II-шо чырык дене таҥастарымаште успеваемость III шо чырыкыште 21,6 процентлан кушкын. Посна комсомолец-шамыч Шерстьнев, Тышкевич, Казакова, Мойзерман чыла предмет денат „отлично" отметка дене тунемыт. Комсомолец-шамыч кокла гыч 21 ударник уло. Администраций ден комсомольский организаций пашам сай ышташ тӱҥалыныт, но туге гынат чумыр школышто успеваемость ӱлнӧ.

6 шо № средний школышто (секретарь Лифанов) ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо деч вара кугу вашталтыш лийын. Класслаште ученик-шамычын дисциплинышт саемын. Родитель-шамыч коклаште пленумын решенийже шамыч нерген умылтарыме. Олимпиадыланат начар огыл ямдылалтыт. Школышто 4 отличник да 20 ударник уло. Но тиде але шагал. Тунемше-шамыч коклаште социалистический соревнований начар шарыме.

8-ше № неполный средний школыштат комсомольский организаций кушмашыже изи огыл. Тидын дене пырля, ятыр школлаште паша але марте кӱлеш кӱкшытыштӧ огыл. Теве 9 ше номеран средний школышто (комсомольский организаций секретарь Волков) да 2-шо номеран неполный средний школышто комсомолец-шамыч коклаште шуко неуспевающий уло. 9-ше номеран средний школа пеленсе комсомольский комитетын секретарьже Волков йолташын геометрий да руш йылме дене „плохо" отметкыже уло. 2-шо номеран неполный средний школышто 11 комсомолец гыч 5 комсомолецше III-чырыкыште „плохо" отметкым налыныт. ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо 1940 ийыште йоча творчествын Всесоюзный олимпиадыжым эртараш пунчалын. Кызыт шуко школа-шамыч олимпиадылан виян ямдылалтыт. Ученик-шамыч шке творчествыштым, мастарлыкыштым олимпиадыште ончыкташ тӱҥалыт.

В. В. Мамаев,

ВЛКСМ Йошкар Ола горкомын школьный молодежь деч пионер-шамыч отделым вуйлатышыже.

ПРОИЗВОДСТВО ДЕЧ КӰРЫЛТДЕ ТРАКТОРИСТКА-ШАМЫЧЫМ ЯМДЫЛЫМАШКЕ КӰЛЕШ ВНИМАНИЙЫМ

Кодшо ийыште ВЛКСМ ЦК, СССР Наркомзем да СССР совхоз-шамыч Наркомат производство деч кӱрылтде 100 тӱжем ӱдрамаш-трактористкым ямдылыме нерген пунчалым луктыныт ыле. Производство деч кӱрылтде 100 тӱжем трактористкым ямдылыме шотышто комсомол, земельный орган да МТС директор-шамыч путырак кугу пашам ыштышаш улыт.

Тиде кугу важностян пашам мемнан республикысе южо МТС-шамыч сайын шуктат.

Теве Косолоп МТС кодшо ий производство деч кӱрылтде 35 трактористкым ямдылыме олмеш 56 еҥым ямдылен. Посна тракторный бригадын бригадирышт тиде пашам честь дене шуктеныт. Бригадир А. А. Збоев йолташ 1939 ийыште 3 трактористкым ямдылен. Тудым 300 теҥге окса дене премироватленыт.

Бригадир В. К. Желонкин, И. М. Сандаков йолташ-шамычат 2 еҥ гыч туныктен луктыныт.

56 еҥ гыч К. Винокурова, Т. Филимонова, Решетникова йолташ-шамыч да молат курсым „отлично" отметка дене тунем пытареныт. Кызыт производство деч кӱрылтде ямдылыме трактористка-шамыч чыланат посна бригада еда пеҥгыдемдыме улыт.

Морко МТС-ат пашам начар огыл ышта.

Туге гынат шуко МТС-шамыч: У Тор‘ял, Йошкар-Памаш, Шернур, Казанский, Медведевский производство деч кӱрылтде трактористка-шамычым ямдылымаш планым шуктен огытыл.

У Тор‘ял МТС план почеш кодшо ийыште 60 еҥым туныктен лукшаш ыле гын, улыжат 7 еҥым веле ямдылен. Ямдылыме 7 трактористка гыч 2 еҥже гына тракторный бригадылашке пеҥгыдемдыме улыт, а молышт колхозлаште пашам ыштат. 1940 ийыштат тиде паша йӧршеш огеш ышталт.

Медведевский МТС 15 еҥ олмеш 5 еҥым гына ямдылен, нуныштат тракторный бригадылашке пеҥгыдемдыме огытыл. А вет шошо ага тӱҥалмешке жап пеш шагал кодын.

Шернур МТС-ат тиде шотышто паша ышталтын манын моктанен огеш керт. Кодшо ий 30 трактористкым ямдылыме олмеш 5 еҥым гына ямдылен. Нуно таче мартеат тракторный бригадылашке пеҥгыдемдыме огытыл. Трактористка-шамыч кушто пашам ышташ тӱҥалыт, огыт пале. Шернур МТС-ын директоржо Шамов йолташ тидын нерген шагал тырша.

Йошкар-Памаш (У Тор‘ял район), Казанский (Шернур район) МТС-шамыч производство деч кӱрылтде трактористка-шамычым ямдылыме шотышто 1939 ийыште нимогай пашамат ыштен огытыл. Нуно 30 еҥ гыч ямдылышаш олмеш ик трактористкымат ямдылен огытыл.

Йошкар-Памаш ден Казанский МТС-ын директорышт да ВЛКСМ У Тор‘ял, Шернур райком-шамыч ВЛКСМ ЦК, СССР Наркомзем да СССР совхоз-шамыч Наркоматын пунчалыштым шуктымаште нимогай ответственностьымат шижын огытыл.

Кӱшнӧ ончыктымо МТС-шамыч 1940 ийыштат, кодшо ий семынак, „эше шуэш" манын шонат ала мо. А ВЛКСМ райком-шамыч „мемнан тиддеч посна пашат ятыр уло" манын шкеныштым лыпландарат. Тиде кугу важностян пашам МТС директор да комсомол райком-шамыч умлышаш улыт. Ончыкыжым тыгай положенийым нигузеат чыташ огеш лий.

Тыгак ожно ямдылыме ятыр трактористка-шамыч шке специальностьышт дене огыл пашам ыштат. Теве Медведевский МТС-ын трактористкыже Ф. П. Тихомирова йолташ кызыт Йошкар-Оласе ик учрежденийыште технический служащийлан пашам ышта. Н. Е. Белавина йолташ (Кужеҥерский МТС), трактор дене пашам ыштышаш олмеш, Кужеҥер ургымо мастерскойышко паша ышташ пурен.

Мари-Турек МТС-ын трактористкыже Копанева йолташ Мари-Турек йоча садыште технический служащийлан пашам ышта. Тыгай факт-шамычым моло районлаштат ужаш лиеш. Тыжеч ик выводым ышташ лиеш; МТС директор-шамыч трактористка-шамычлан кӱлеш условийым создатлен огытыл. Кызыт МТС директор да ВЛКСМ райком-шамыч ончылно поснак кугу ответственный паша шамыч шогат: чыла трактористка-шамычым бригада еда пеҥгыдемдаш да шке специальность дене огыл пашам ыштыше трактористка-шамычым мӧҥгеш пӧртылташ, нунылан сай условийым создатлаш. Тиде задача-шамыч шуктымаште МТС пеленсе комсомольский организаций-шамычат пашам ятыр ыштышаш улыт.

Производство деч кӱрылтде трактористка-шамычым ямдылымаш паша дене МТС да комсомол райком-шамыч эреак заниматлышаш улыт.

66

КИТАЙЫСЕ ВОЕННЫЙ ДЕЙСТВИЙ-ШАМЫЧ

Южный Китайыште

Гуанси провинцийын южный ужашыштыже Наньнин деч западыштырак, 1 апрельыште китайский войска-шамыч японский позицийшамычым атаковатленыт. Бойыштo японец-шамыч 200 ен утла колышым да сусыргышым йомдареныт.

Гуандун провинцийын северо-восточный ужашыштыже, Чаочжоу деч северыштырак улшо районышто, 30 мартыште китайский войска-шамыч наступленийым туналыныт. Японский обороным курлын китайский, часть-шамыч чакнен кайше японец-шамычым преследоватлат да кызыт Чочжоу окрестностьлаште улыт.

3 апрельыште китайский войска-шамыч Цзянмыньыш (Кантон деч юго западыштырак) сенген пурeныт.

Северный Китайыште

Суйюань провинцийын западный ужашыштыже китайский войскашамыч Уюань район гыч чакнен кайше японец-шамычым умбакыжат преследоватлен шогат. Японец-шамычын кугу йомдарымаш лиеда.

Шаньдун провинцийын юго-западный ужашыштыже, Цаосянь деч западыштырак, 1000 енган японский отряд китайский позиций-шамычым атаковатлен. Бойышто японец-шамыч 200 ен наре колышым да сусыргышым йомдареныт. Китаец-шамыч кок японский танкым строй гыч луктыныт.

Центральный Китайыште

Цзянси провинцийысе северо-западный ужашыштыже, Финсинь деч юго-западыштырак, 3 апрельыште китайский войска-шамыч японец-шамыч ваштареш бойым туналыныт. Бойын первый сутка жапыштыже японец-шамычын 250 ен утла колен.

7 апрель (ТАСС).

В. Маяковскийлан посвятитлыме вечер лиеш

Йошкар-Ола педагогический училищыште тунемше ден преподаватель-шамыч мемнан эпохын велик поэтше В. В. Маяковский йолташын колымыжлан 10 ий темме кечылан виян ямдылалтыт.

14 апрельыште училищыште Маяковскийлан посвятитлыме кугу вечер эртаралтеш. Вечерыште Маяковскийын илышыже да творчествыже нерген доклад лиеш. Доклад деч вара тунемше-шамычын вийышт дене художественный выступлений ончыкталтеш.

В. В. Маяковскийын творчествыже дене выставка организоватлалтеш. Туштo поэтын чапле произведенийже - шамыч лийыт. Редколлегий посна номер пырдыж газетым луктеш.

И. П. Л.

15 енгым туныктен луктыч

Сотнур райздрав пелен ик тылзаш ясельный пашаенг-шамыч курсын выпускшо лийын. Курсым 15 ен тунем лектын. Нунын кокла гыч шукыжо „отлично" отметка дене испытанийым кученыт. Чыланат I-й ступень ГСО значоклан нормым сдатленыт.

Курсым тунем пытарыше-шамычым колхозласе йоча яслылашке паша ышташ колтеныт.

И. Иванов.

ЕФРЕМОВСКИЙ ЗВЕНО

„У вий" колхозышто (Шернур район) ефремовский звеном организоватлыме. Тиде звено шошо агалан ямдылалтмаште шке ўмбакыже конкретный обязательствым налын. Комсомолка - звеньеводка М. Сидоркина йолташ пашам сайын ышта. Ефремовский звено 2 гектар площадь млaндым опытный участкылан ойырен. Колхоз тиде опытный участкеш шыдаң ден йытыным ўда.

Сергеев.

Шошо агалан тўрыс ямде

Вашке шошо ага кампаний шуэш. Республикысе ончыл колхоз-шамыч шошо агам сайын ямдылалтын вашлийыт. Теве Морко район „Патыр" колхоз шошо агалан тўрыс ямдылалтын шуын. Кажне гектар гыч 100 пудан урожайым налшаш верч большевистски кучедалеш.

Колхоз ял озанлык инвентарьым 100 процентлан ремонтироватлен, ўдышаш пырчым тўрыс сортироватлен оптен. Тыгак пасушко 1300 воз терысым луктын да 30 центнер минеральный удобренийым, 60 центнер ломыж ден 20 центнер кайык терысым ямдылен.

Иванов Виктор.

Кўкшо урожай верч

Куженер район „15 лет Октября" колхоз кўкшо сталинский урожайым налшаш верч большевистски кучедалеш. Кызыт тиде колхоз шошо агалан тўрыс ямдылалт шуын. Пасушко 264 тонн терысым, 240 тонн торфым луктын да 15 тонн известкам ямдылен. Тыгак 12 центнер минеральный удобренийым, 24 центнер ломыжым, 8 центнер фекалийым да 4 центнер кайык терысым ямдылен. Шошо агам качественно да кўчык жапыште эртарышаш верч „15 лет Октября" колхоз „У Ляждўр" колхоз дене соревноватла.

„15 лет Октября" колхозын шуко колхозникше-шамыч 1940 ийлан шыл пушаш обязательствым тўрыс теменыт.

А. А. Липатников.

Имне-шамычым пагален ончыман

Чыла ял озанлык пашаште имне пеш кугу верым налын шога. Куралмаште, тырмалымаште да моло пашаштат имне использоватлалтеш.

Но туге гынат „Венера" колхозышто (Параньга район) тидым умлен огытыл. Шошо агалан сай упитанностян имным ямдылышаш верч огыт тырше.

Шуко имне-шамычын тупышт да оҥышт нузылгышо улыт, но тидым эмлыше иктат уке. Шукерте огыл, Степанов Илья имньын шинчажым сусыртен. Колхоз правлений тидым пеш раш пала гынат, Степановлан нимогай мерымат принимайтлен огыл.

Колхозын пашаштыже кугу полышым пушо имне-шамычым кўлеш семын пагален, йўратен ончыман.

З. Ложкин.

Бригадирлан 5 ий ышта

Пектубай район „Чирки" колхозысо 5-ше бригадын бригадирже Д. А. Кузнецов йолташ 5 ий бригадирлан ышта. Тудын бригадыже колхозышто эн ончыл бригадылан шотлалтеш. Кузнецов йолташын бригадыже шошо агаш таче-эрла лекташ ямде.

Тиде бригадысе колхозник-шамычат пашам сайын ыштат. Стахановец Роман Федоров, Тихон Новоселов, Игнатий Федоров йолташ-шамыч кечаш паша нормым 150 процент марте темат.

Конюх Александр Комелев шошо агалан сай упитанностян имне-шамычым ямдылен.

Н. Кузнецов.

Гектар гыч 8 центнер йытын мушым налшаш верч

Буденный лўмеш колхозысо (Чкаринский сельсовет, Ронго район) льноводческий бригада кодшо ийыште гектар гыч шым центнер йытын мушым налын.

Тений тиде бригада гектар гыч 8 центнер йытын мушым налшаш верч кучедалеш. Тидлан лийын ефремовский звеном организоватлыме. Звено ўдашлан сай йытын нöшмым ямдылен. Млaндым ўяндаш минеральный удобренийым, кайык терысым да ломыжымат ямдылыме.

И. С. Воробьев.

Йошкар-Ола педагогический училищыште тунемше-шамыч училищысе библиотека гыч книгам налыт. Шолаште: библиотекын заведующийже А. А. Климина йолташ.

Фото М. Чуршуковын

Эше икмыняр кече гыч Изи - Какшан энгер ий деч эрыкталтеш.

Снимкыште (шола гыч пурлашке): 8 ше номеран школышто тунемше отличник-шамыч Витя Малышев, Юра Малышев, Гриша Стариков да Женя Новоселов Изи-Какшан энгерыште вўд теммым ончат.

Фото М. Чуршуковын.

Призывлан сайын ямдылалтыт

Сотнур. 1920—1921 ийыште шочшо допризывник-шамычын 1 апрельыште районный конференцийышт лийын.

Конференцийыште майор Шмаков йолташ международный положений нерген докладым ыштен. Тудо допризывник-шамычым призывым сайын ямдылалтын вашлияш ўжо.

Конференцийыш толшо допризывник-шамыч призывым сайын вашлияш социалистический соревнованийыш ушнышт да Морко районысо допризывник - шамычым ўжыч.

И. Михайлов.

Комсомолец-шамычын полшымышт дене

„Коммунар" колхозын (Куженер район), комсомолецше - шамыч шошо агалан ямдылалтмаште активно полшат. Нунын вийышт дене 9 центнер кайык терысым, 37 центнер ломыжым погымо. Ял озанлык инвентарь-шамыч тўрыс ремонтироватлен шындыме.

Комсомолец-шамыч колхозышто умылтармаш пашамат начар огыл ыштат. Нуно шукерте огыл колхозник-шамычын погынымашыштышт шымакшым, шарпаным да сорокам кудалтыме нерген СССР, РСФСР да Марийский АССР Верховный Совет депутат-шамычын открытый письмаштым умылтарышт. Погынымаш деч вара колхозышто 12 ўдрамаш шымакшым кудалтен.

Комсомолец-шамыч колхоз пашаштат примерым ончыктат.

М. И. Хорошавин.

Отв. редакторын заместительже— *В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, №. телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—318. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.